

Назва дисципліни:	<u>Філософія і методологія науки</u>
Шифр дисципліни за ОНП:	ППСЗ.19
Статус дисципліни:	вибіркова
Рік навчання:	III
Семестр:	5 (осінній)
Кількість кредитів:	3 кредити ECTS
Загальна кількість годин:	90 год.
Аудиторна робота:	42 год. (лекції – 28 год., семінари – 14 год.)
Самостійна робота:	48 год.
Форма контролю:	іспит.
Викладач (-і):	<u>Осипов А.О., докт. філос. наук, професор</u>
Спосіб навчання:	аудиторний
Форми і методи навчання:	лекції, семінарські заняття, самостійна робота
Критерії оцінювання:	поточний контроль – 60 балів (опитування, виступи на семінарах, контрольні роботи); підсумковий контроль – 40 балів (усний іспит).
Мова навчання:	українська
Необхідні обов'язкові попередні й супутні навчальні дисципліни:	загальне мовознавство, історія лінгвістичних вчень, актуальні проблеми методології, теорії і практики лінгвістичних досліджень, філософія, естетика, етика.

Мета і завдання дисципліни:

Мета дисципліни – визначення кола проблематики філософії та методології наукового пізнання; виявлення його історичних та сучасних параметрів; ознайомлення студентів з основними ідеями, напрямками, класичними творами з вказаної тематики.

При вивченні дисципліни вирішуються такі основні **завдання**:

- формування у студентів системи знань про сутність наукового пізнання, його виникнення та розвиток;

- визначення ролі методології наукового знання у розвитку науки; ознайомлення з історією виникнення методології наукового знання;
- сприяння формуванню у студентів логічного мислення;
- встановлення зв'язку між проблемами конкретно-наукових досліджень та загально-філософськими положеннями;
- виявлення особливостей соціо-гуманітарного пізнання;
- визначення співвідношення між гуманітарною та культурно-мистецькою спрямованостями пізнавального процесу;
- з'ясування співвідношення між художньо-літературним та інтерпретативним аспектом бачення тексту;
- виявлення співвідношення між вербальним та невербальним планами соціо-гуманітарного пізнання.

Результати навчання:

У підсумку вивчення навчальної дисципліни

студент повинен знати:

- ключові положення теорії та методології наукового пізнання;
- категоріально-поняттєвий апарат курсу;
- основні етапи розвитку науки;
- мати цілісне уявлення про специфіку наукового знання, його місце і роль в житті суспільства, найважливіші тенденції розвитку сучасної науки;
- оволодіти знаннями щодо різноманітних методів наукового пізнання /загально-філософські, загально-наукові, частково-наукові/, особливостей їх використання в практичній діяльності;
- актуальні проблеми розвитку наукового пізнання;
- основні принципи соціо-гуманітарного пізнання;
- філософські засади інтерпретативного процесу.

студент повинен вміти:

- застосовувати категоріальний апарат філософії науки до власних наукових досліджень;
- орієнтуватися у методологічних проблемах сучасних наук;
- формувати власний світогляд відповідно до принципів науки;
- системно мислити;
- використовувати отримані знання при вирішенні мовно-літературних питань.

Рекомендована література:

Базова (основна)

1. Войшвилло Е.К., Дегтярев М.Г. Логика как часть теории научного познания и методологии: Фундаментальный курс. Уч. пособие для вузов в 2 кн. - М., 1994. Кн. 1 312 с., кн. 2 333 с.
2. Всемирная энциклопедия: Философия / Гл. ред. А.А. Грицанов. – М.: АСТ, Мн.: Харвест, Современный литератор, 2001. – 1312 с.
3. Горюнов В.П., Гавришин В.К. Философия науки и техники: Конспект лекций. - СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 2000. - 48 с.
4. Канке В.А. Основные философские направления и концепции науки. Итоги XX

- столетия. - М., 2000.
5. Кравец А.С. Методология науки. - Воронеж, 1991.
  6. Критика современных немарксистских концепций философии науки / Отв. ред. А.И. Ракитов. - М.: Наука, 1987. - 239 с.
  7. Лешкевич Т.Г. Философия науки: традиции и новации: Учебное пособие для вузов. - М., 2001.
  8. Липский Б.И. История и методология науки: Феномен специализированного познания. - СПб.: Изд-во СПбГУ, 2004. - 428 с.
  9. Никифоров А.Л. Философия науки (Учеб. пособие). - М., 1998.
  10. Никифоров А.Л. Является ли философия наукой? // Философские науки. 1989, №6; 1996, №1. - С.82-87.
  11. Новая философская энциклопедия: В 4 т. - М.: Мысль, 2001.
  12. Пашков Ф.Е., Шубин В.И. Выдающиеся творцы неклассической физики. Страницы истории. - Дн., 1998. - 174 с.
  13. Реале Д., Антисери Д. Развитие науки в XIX веке. Эмпириокритицизм и конвенционализм // Западная философия от истоков до наших дней. Том 4. От романтизма до наших дней. - СПб.: Петрополис, 1997. - С.225-262.
  14. Реале Д., Антисери Д. Развитие науки и эпистемологии в XX веке // Западная философия от истоков до наших дней. Том 4. От романтизма до наших дней. - СПб.: Петрополис, 1997. - С.645-755.
  15. Современная философия науки. - М.: Наука, 1994. - 254 с.
  16. Степин В.С, Горохов В.Г, Розов М.А. Философия науки и техники: Учеб. пособие. - М., 1995.
  17. Томпсон М. Философия науки. - М.: Фаир-Пресс, 2003. - 304 с.
  18. Философия и методология науки / Под ред. В.И.Купцова. - М., 1996. Ч.1.
  19. Философия и методология науки: учебное пособие для студентов высших учебных заведений / Под ред. В.И.Купцова.— М., 1996.
  20. Философия техники: История и современность — М., 1997.
  21. Шаповалов Е.А. Курс лекций по философии техники. - СПб., 1998.
  22. Шубин В.И., Пашков Ф.Е. Культура. Техника. Образование. - Дн., 1999. - 193 с.
  23. Юдин Э.Г. Методологический анализ как направление изучения науки. - М., 1986.

Допоміжна

1. Альберт Х. Трактат о критическом разуме. - М., 2001.
2. Бургин М.С., Кузнецов В.И. Введение в современную точную методологию науки. Структуры систем знания: Пособие для ст-тов ВУЗов. - М., 1994.
3. Бурдые П. Практический смысл. - М., 2001.
4. Гадамер Г.-Г. Истина і метод. - К.: Юніверс, 2000. - Т. I. - 464 с.
5. Гайденко П.П. Эволюция понятия науки: становление и развитие первых научных программ. - М., 1980.
6. Гайденко П.П. Эволюция понятия науки /XVII-XVIII вв./. Формирование научных программ нового времени. - М., 1987.
7. Гуссерль Э. Философия как строгая наука. - Новочеркасск: Сагуна, 1994. - 357 с.
8. Гейзенберг В. Шаги за горизонт. - М., 1989.
9. Дюргайм Е. Первісні форми релігійного життя. Тотемна система в Австралії. - К.: Юніверс, 2002.-424 с.
10. Зотов А.Ф., Воронцова В.В. Современная буржуазная методология науки. - М., 1963.

11. Идеалы и нормы научного исследования. - Минск, 1981.
12. Ильин В. В. Критерии научности знания. - М., 1989.
13. Категориально-системные методы в подготовке научных кадров. Интернет-монография. - Омск, 1999. 210 с.
14. Каюа Р. Людина та сакральне. - К., Ваклер, 2003. - 256 с.
15. Кезин А. В. Научность: эталоны, идеалы, критерии - М., 1989.
14. Кун Т. Структура научных революций. - М.: АСТ, 2002. – 608 с. [М., 1975, 1980.]
15. Лакатос И. Методология программ научных исследований. - СПб., 2000.
16. Лакатос И. Фальсификация и методология научно-исследовательских программ. История науки и ее рациональные реконструкции // Кун Т. Структура научных революций. - М.: АСТ, 2002. – С.269-524.
18. Лекторский В. А. Эпистемология классическая и неклассическая. - М., 2001.
19. Лой А. Н. Свідомість як предмет теорії пізнання. - К.: Наукова думка, 1988. – 247 с.
20. Малиновский Б. Магия, наука, религия. - М., 1998.
21. Мамардашвили М. К. Классический и неклассический идеалы рациональности. – М.: Лабиринт, 1994. – 89 с.
22. Налимов В. В. Спонтанность сознания. - М., 1989.
23. Наука в России: состояние, трудности, перспективы. (Материалы «Круглого стола») Вопросы философии, 1994, №№10-11.
24. Панфилов В.А., Филатов А.Б. Трудности рефлексии взаимодействия культур и философия науки XX века // Философия, культура, жизнь. Межвуз.сб.науч.тр. Вып.10. Д., 2001.
25. Пуанкаре А. Избранные труды. - М., 1999.
26. Полани М. Личностное знание. - М., 1985.
27. Поппер К.Р. Логика и рост научного знания. - М., Прогресс, 1983.
28. Поппер К. Нормальная наука и опасности, связанные с ней // Кун Т. Структура научных революций. - М.: АСТ, 2002. – С.525-537.
29. Пригожин И., Ракитов А.И. Философия компьютерной революции. - М., 1991.
30. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса. - М., 2000.
31. Радьяр Д. Астрология личности. – М., 1991.
32. Разумов В.И. Методология подготовки и интеллектуально-технологического сопровождения научных исследований. 2001
32. Разумов В.И., Сизиков В.П. Математические и философские основы теории динамических информационных систем. 2000. (При поддержке ФЦП "Интеграция". Проект ОмГУ ИМ-4).
33. Ратников В. С. Фізико-теоретичне моделювання: підстава, розвиток, раціональність. - К.: Наукова думка, 1995. – 247 с.
34. Рациональность как предмет философского исследования. – М.: РАН, 1995. – 187 с.
35. Рачков В.П. Техника и ее роль в судьбах человечества. - Свердловск. 1991.
36. Свирский Я. И. Самоорганизация содержание (Опыт синергетической онтологии). - М., 2001.
37. Современная философия науки: знание, рациональность, ценности в трудах мыслителей Запада. Уч. хрестоматия. – М.: Логос, 1996. – 400 с.
38. Степин В.С. Теоретическое знание. - М., 2000.
- 38.Тайлор Э.Б. Первобытная культура.М., 1989. - 573 с.
39. Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки. - М.: Прогресс, 1986.
40. Фролов И.Т., Юдин Б.Г. Этика науки: проблемы и перспективы. — М.,1986.
41. Хьюбнер К. Критика научного разума. - М., 1994.
42. Элиаде М. Азиатская алхимия. – М., 1997.

43. Юнг П.- Г. Психология и алхимия. – К., 1997. – 592 с.

Довідкова

1. <http://www.auditorium.ru/books/386/>.
2. <http://newasp.omskreg.ru/tdis>.
3. <http://www/ic.omskreg.ru/~cognitiv/>.